

Sygn. akt VIII U 1496/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	Sędzia Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2020 r. w Gliwicach

sprawy M. S. (S.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o prawo do emerytury górniczej

na skutek odwołania M. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 9 lipca 2019 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu M. S. prawo do emerytury górniczej od 1 lipca 2019 roku.

(-) Sędzia Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn akt VIII U 1496/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 lipca 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu M. S. prawa do górniczej emerytury na podstawie art. 50a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ponieważ ubezpieczony nie wykazał 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, a jedynie 23 lata, 11 miesięcy i 26 dni.

W odwołaniu ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do emerytury górniczej ze względu na wiek.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i podtrzymał dotychczasowe stanowisko.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony M. S. urodził się (...) i w dniu (...) ukończył 50 lat, a (...) roku ukończył 55 lat. Ubezpieczony nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

Decyzją z dnia 7 czerwca 2006 roku organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury górniczej bez względu na wiek od 17 lipca 2006 roku. Do prawa do świadczenia ZUS uwzględnił okresy:

- od 29 czerwca 1981 roku do 28 października 1985 roku – praca górnicza pod ziemią w KWK (...) – 4 lata, 4 miesiące, 0 dni,
- od 29 października 1985 roku do 15 października 1987 roku – zasadnicza służba wojskowa – 1 rok, 11 miesięcy i 18 dni,
- od 11 listopada 1987 roku do 30 kwietnia 2006 roku – praca górnicza pod ziemią w KWK (...) - 18 lat, 5 miesięcy i 20 dni ,
- od 1 maja 2006 roku do 16 lipca 2006 roku – świadczenie górnicze – 2 miesiące i 16 dni.

Zastosowano kwotę bazową 1.977,20 zł.

Dnia 1 lipca 2019 roku ubezpieczony złożył wniosek o kolejną emeryturę górniczą.

Po rozpoznaniu tego wniosku ZUS wydał zaskarżoną decyzję odmowną. Do prawa do emerytury ZUS zaliczył okresy:

- od 29 czerwca 1981 roku do 28 października 1985 roku – praca górnicza pod ziemią w KWK (...) – 4 lata, 4 miesiące, 0 dni,
- od 11 listopada 1987 roku do 30 kwietnia 2006 roku – praca górnicza pod ziemią w KWK (...) - 18 lat, 5 miesięcy i 20 dni minus okresy zasiłków chorobowych.

Razem 22 lata, 4 miesiące i 19 dni.

Ponadto organ rentowy uwzględnił 829 dniówek przodkowych z okresu od 11 listopada 1987 roku do 30 kwietnia 2006 roku – co zwiększyło staż pracy górniczej o 1 rok, 7 miesięcy i 7 dni. Łącznie staż pracy górniczej podlegający zaliczeniu według ZUS wyniósł 23 lata, 11 miesięcy i 26 dni.

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego, na których oparł się w całości.

Sąd zważył, co następuje:

odwołanie było zasadne.

Nie budzi wątpliwości, że ubezpieczonemu decyzją z dnia 7 czerwca 2006 roku zostało przyznane prawo do emerytury górniczej bez względu na wiek na podstawie art. 50e ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.).

Przepis ten stanowi:

Art. 50e. 1 Prawo do górniczej emerytury, bez względu na wiek i zajmowane stanowisko, przysługuje pracownikom, którzy pracę górniczą wykonywali pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres wynoszący co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem ust. 2.

2. Do okresów pracy górniczej, o której mowa w ust. 1, zalicza się także okresy:

1)niezdolności do pracy z tytułu wypadku przy pracy albo z tytułu choroby zawodowej, za które wypłacone zostało wynagrodzenie lub zasiłek chorobowy albo świadczenie rehabilitacyjne,

2)czasowego oddelegowania pracowników, o których mowa w art. 50c ust. 1 pkt 6, do zawodowego pogotowia ratowniczego w (...) S.A. w B., w (...) S.A. Oddział (...) w L. lub w okręgowych stacjach ratownictwa górniczego

- bezpośrednio poprzedzone pracą górniczą wykonywaną pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, przypadające w czasie trwania stosunku pracy.

3. Prawo do emerytury, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem, że pracownik nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Obecnie ubezpieczony domaga się prawa do emerytury górniczej na podstawie art. 50a ustawy emerytalno-rentowej.

Przepis ten stanowi:

Art. 50a. 1. Górnicza emerytura przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1)ukończył 55 lat życia;

2)ma okres pracy górniczej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1;

3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

2. Wiek emerytalny wymagany od pracowników: kobiet mających co najmniej 20 lat, a mężczyzn co najmniej 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1, wynosi 50 lat.

W ocenie sądu ubezpieczony spełnia wszystkie warunki wymagane przez art. 50a ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej. Organ rentowy uznał, że ubezpieczony nie wykazał 25 lat pracy górniczej łącznie z okresami pracy równorzędnej. W ocenie sądu do okresu zaliczonego przez ZUS należy uwzględnić także okres odbywania zasadniczej służby wojskowej od 29 października 1985 roku do 15 października 1987 roku czyli dodatkowo 1 rok, 11 miesięcy i 18 dni. Zatem staż pracy ubezpieczonego podlegający zaliczeniu do prawa do emerytury górniczej z art. 50a ust. 1 wyniesie ponad 25 lat.

Odbywanie zasadniczej służby wojskowej regulowane było przez ustawę z 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tj. Dz.U. z 2004r., nr 241, poz. 2416). W okresie odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej tj. od 29 października 1985 roku do 15 października 1987 roku w powołanej wyżej ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej kwestię szczególnych uprawnień żołnierzy regulował między innymi przepis art. 125 ust. 1.

Miał on brzmienie:

Art. 125 ust. 1 Pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych.

Z przepisu tego wynika, że okres służby wojskowej traktuje się tak samo jak wykonywanie w tym czasie pracy przez pracownika. Jeżeli pracownik wrócił do zakładu pracy, jego zatrudnienie przed służbą wojskową, okres służby wojskowej i okres pracy po służbie wojskowej traktowano tak, jakby to był nieprzerwany okres zatrudnienia w tym samym zakładzie pracy. Zatem okres odbywania zasadniczej służby wojskowej przez ubezpieczonego należy mu zaliczyć do stażu pracy górniczej uprawniającego do uzyskania prawa do emerytury górniczej na podstawie art. 50a ustawy emerytalno-rentowej. Ubezpieczony przed powołaniem do wojska był zatrudniony w KWK (...) i wykonywał pracę górniczą pod ziemią. Do tego samego zakładu pracy powrócił w terminie nie przekraczającym 30 dni od zwolnienia ze służby - bo 11 listopada 1987 roku. Służbę wojskową zakończył 15 października 1987 roku. Po powrocie z wojska wykonywał tę samą pracę górniczą pod ziemią. Takie stanowisko zajął też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 kwietnia 2018 roku, III UK 57/17, gdzie w uzasadnieniu wyraźnie wskazał, że :

czas odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej w okresie obowiązywania kolejno art. 108 ust. 1, art. 120 ust. 1, art. 125 ust. 1 i ponownie art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 827 z późn. zm.) zalicza się - przy spełnieniu określonych w tejże ustawie warunków - do stażu pracy górniczej uprawniającej do emerytury górniczej z mocy art. 50a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 748 z późn. zm.). Do takiej konkluzji skłania językowa wykładnia powołanych przepisów art. 108 ust. 1 (art. 120 ust. 1, art. 125 ust. 1 i ponownie art. 120 ust. 1) ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej jako *lex specialis*, wzmocniona dodatkowo wykładnią systemową oraz funkcjonalną art. 85 ust. 1 oraz art. 2 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, z których wynika zakaz ustanawiania takich regulacji ustawowych lub dokonywania takiej wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które dopuszczałyby jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony Ojczyzny).

Nie budzi wątpliwości, że ubezpieczony obecnie pobiera emeryturę górniczą przyznaną mu na podstawie art. 50e ustawy emerytalno-rentowej. W ocenie sądu nie stoi to na przeszkodzie do przyznania emerytury górniczej na podstawie art. 50a tej ustawy.

Ustawa o emeryturach i rentach z FUS przewiduje wiele rodzajów emerytur. Ugruntowane w orzecznictwie jest stanowisko, że dopuszczalne jest przechodzenie na emeryturę kilka razy. Przykładowo za taką możliwością opowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale z 4 lipca 2013 roku, II UZP 4/13, w uzasadnieniu, której wskazał na treść przepisu „art. 21 ust. 2 ustawy emerytalnej, w którym ustawodawca określił sposób ustalania podstawy wymiaru świadczenia, w sytuacji gdy wcześniej była pobierana ("inna") emerytura, innymi słowy z przepisu tego wynika, że dopuszcza on kilkakrotne realizowanie się ryzyka emerytalnego. Według tego przepisu można było przejść na emeryturę bez względu na wiek, potem osiągając wiek 50/55 lat wystąpić o emeryturę w niższym wieku emerytalnym, potem o wcześniejszą emeryturę (5 lat przed osiągnięciem wieku 60/65 lat), a na koniec o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym, co wiązało się z każdorazowym podwyższeniem kwoty świadczenia (choćby w wyniku stosowania za każdym razem wyższej kwoty bazowej).”

W innym wyroku Sądu Najwyższego tj. w wyroku z dnia 20 stycznia 2005 r. I UK 120/04, OSNP 2005 nr 16, poz. 257 wskazano, że "prawo do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego nie jest tożsame przedmiotowo z prawem do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku wynoszącego 55 lat, bowiem po pierwsze - podstawy prawne tych roszczeń są różne, po drugie - przesłanki nabycia prawa do tych roszczeń są odmienne, jeśli chodzi o wymagany wiek. Są to zatem dwa odrębne świadczenia emerytalne w rozumieniu art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, które podlegają odmiennym reżimom prawnym."

Nie budzi również wątpliwości, że do przepisów z zakresu ubezpieczeń społecznych niedopuszczalne stosowanie jest wykładni rozszerzającej, ale należy stosować wykładnię ścisłą. Nie jest dopuszczalne także wywodzenie warunków do spełnienia, które z przepisu nie wynikają. Z przepisu art. 50a nie wynika warunek, że możliwe jest przyznanie emerytury górniczej ze względu na wiek tylko wnioskodawcy, który nie ma ustalonej emerytury górniczej bez względu na wiek. Chybiony jest także pogląd organu rentowego, że przepis art. 50a i art. 50e przewidują te same wymogi do spełnienia przez wnioskodawcę i dlatego jest to w istocie ta sama emerytura. Przepis art. 50a wymaga ukończenia 50 lub 55 lat zaś przepis art. 50e nie zawiera wymogu co do wieku. W ocenie sądu już samo odmienne wymaganie co do wieku przesądza, że są to odrębne świadczenia – tak SN w cytowanym już wyroku z 20 stycznia 2005 r. I UK 120/04. Ponadto w inny sposób w obu przepisach określono zasady obliczania stażu pracy, który uprawnia do przyznania świadczenia z art. 50a lub 50e ustawy – co podkreślił SN w wyroku z 17 grudnia 2014 roku, I UK 169/14.

Nieuzasadnione jest różnicowanie sytuacji ubezpieczonego i osoby, która uzyskała np. emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach po ukończeniu 60 lat, a następnie domaga się emerytury z art. 27 ustawy emerytalno-rentowej ponieważ w istocie każda osoba, która spełnia przesłanki do emerytury z art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 spełnia także przesłanki do emerytury z art. 27 po ukończeniu 65 lat. Możliwość zaś uzyskania emerytury z powszechnego wieku emerytalnego przez ubezpieczonego mającego prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych nie jest kwestionowana. Akceptacja stanowiska ZUS prowadziłaby do stwierdzenia, że ubezpieczony nigdy nie nabędzie

prawa do kolejnej emerytury albowiem wszystkie przesłanki, poza wiekiem, spełnił już w dacie przyznania prawa do emerytury górniczej bez względu na wiek.

Należy odnieść się jeszcze do wyroku SN z 6 marca 2012 roku, I UK 309/11. W wyroku tym SN stwierdził, że „górnikowi, któremu wcześniej na podstawie art. 48 u.e.r.f.u.s. ustalono prawo do emerytury górniczej bez względu na wiek z zaliczeniem okresu urlopu górniczego nie może być "po raz drugi" ustalona emerytura górnicza na innej podstawie prawnej (art. 50a tej ustawy), tym razem ze względu na osiągnięcie limitu górniczego wieku emerytalnego, ponieważ po uchyleniu z dniem 1 stycznia 2007 r. art. 48 tej ustawy nie ma podstaw prawnych do "ponownego" zaliczenia okresu tego samego urlopu górniczego, który został wcześniej uwzględniony przy ustaleniu górniczych uprawnień emerytalnych w stanie prawnym obowiązującym przed 1 stycznia 2007 r., w którym skorzystanie z równorzędnych z pracą górniczą okresów urlopu górniczego pozwalało nabyć górnikowi prawo do emerytury górniczej (art. 21 ust. 1-4 ustawy z 1998 r. o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej oraz szczególnych uprawnieniach i zadaniach gmin górniczych w związku z art. 45 ustawy z 2003 r. o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003-2006).”

W wyroku tym Sąd Najwyższy wskazał jedynie, że nie ma podstaw do zaliczenia do stażu pracy ustalanego na podstawie art. 50a ustawy emerytalno-rentowej okresu urlopu górniczego, który został uwzględniony w stażu pracy uprawniającym do emerytury ustalanej na podstawie art. 48 ustawy emerytalno-rentowej ponieważ w stanie prawnym obowiązującym po 1 stycznia 2007 roku brak podstaw do zaliczenia do stażu pracy uprawniającego do emerytury górniczej, okresu urlopu górniczego. W stanie prawnym obowiązującym przed 1 stycznia 2007 roku taka możliwość była, co powodowało, że ZUS rozpoznając wniosek o emeryturę z art. 48 i przyznając ją - decyzją z 19 listopada 2004 roku uwzględnił do 25 lat pracy okres urlopu górniczego. Powołany wyrok nie dotyczy natomiast możliwości przyznania emerytury górniczej ze względu na wiek osobie, która ma już emeryturę górniczą bez względu na wiek.

W niniejszej sprawie okres urlopu górniczego nie został zaliczony do stażu pracy wymaganego do uzyskania prawa do emerytury górniczej na podstawie art. 50a ustawy emerytalno-rentowej. Takie stanowisko ZUS sąd uznał za prawidłowe.

Mając powyższe na uwadze sąd przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury górniczej na podstawie art. 50a ust. 1 w zw. z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej od daty złożenia wniosku.

Zaskarżona decyzja została zmieniona na podstawie art. 447¹⁴ § 2 k.p.c.

(-) sędzia Patrycja Bogacińska-Piątek